

impacte econòmic de
l'activitat turística al berguedà

actualització 2013

Objectius de l'estudi

- Aquest treball s'emmarca dins una sèrie d'estudis sobre el pes del turisme a l'economia de les diverses comarques de la província de Barcelona
- Constatar que el turisme és una activitat important al Berguedà i copsar l'impacte que la crisi està tenint sobre les seves estructures
- Quantificar el pes de les activitats que depenen del turisme
- Valorar el seu potencial de desenvolupament futur
- Comparar el que ha passat a la comarca en els darrers anys, ja que es va fer un estudi similar el 2008

Temes que es tracten en l'estudi

- I. Alguns trets socioeconòmics rellevants de la comarca
- II. Quantificació de la incidència del turisme
- III. El pes econòmic del turisme
- IV. Escenaris de futur
- V. Conclusions

Alguns trets socioeconòmics rellevants de la comarca

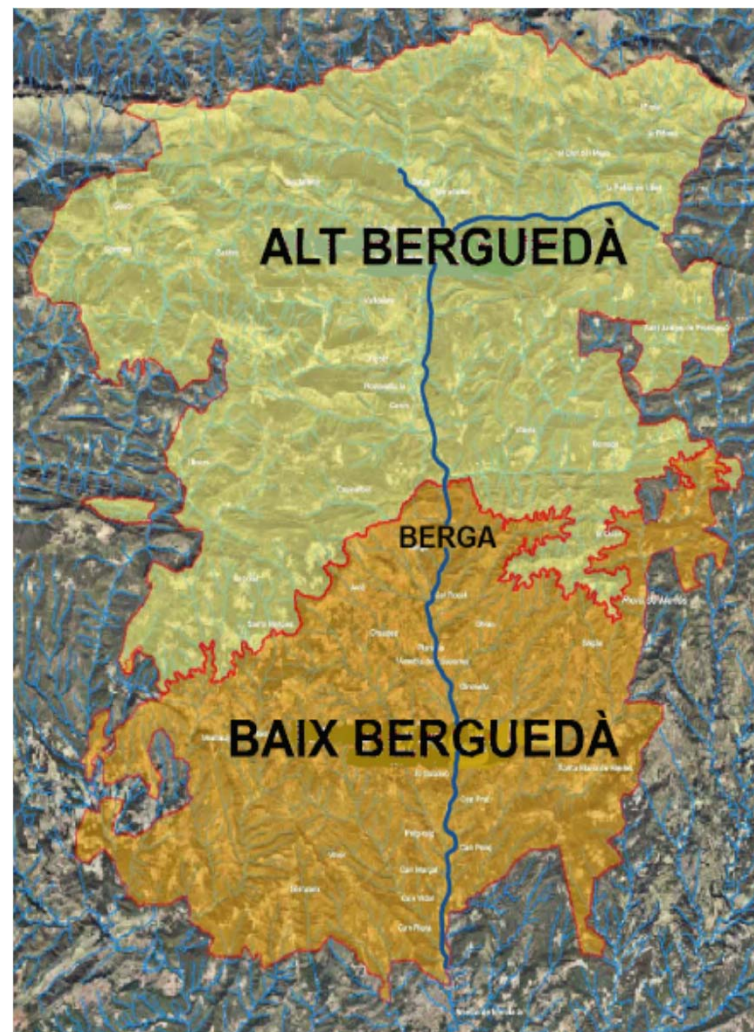
El Berguedà s'estén per un territori de 1.182 Km² que té la conca alta del riu Llobregat com eix vertebrador.

Es diferencien dues grans àrees:

- **l'alt Berguedà**, de caràcter muntanyós i característiques pirinenques
- **el baix Berguedà**, amb un perfil molt més planer.

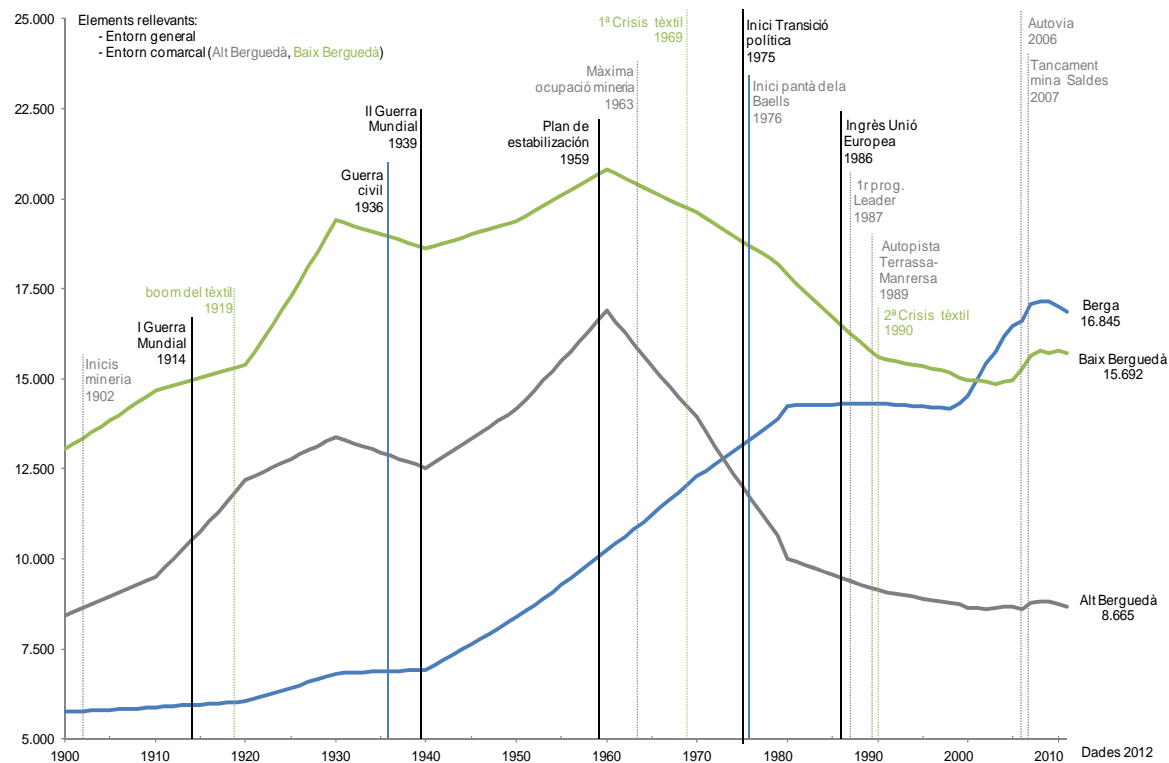
Berga actua com a frontissa entre aquestes dues zones, que il·lustren ben clarament el paper de transició que compleix el Berguedà entre la Catalunya Central i la pirinenca.

Unitats territorials del Berguedà

Alguns trets socioeconòmics rellevants de la comarca

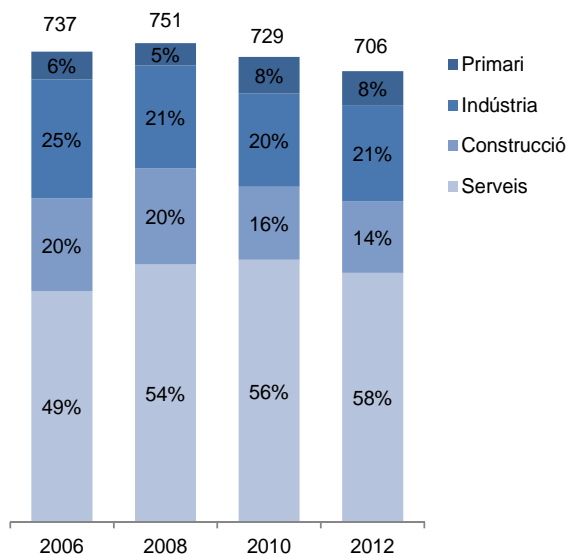
Evolució demogràfica del Berguedà al llarg del s. XX i incidències socioeconòmiques

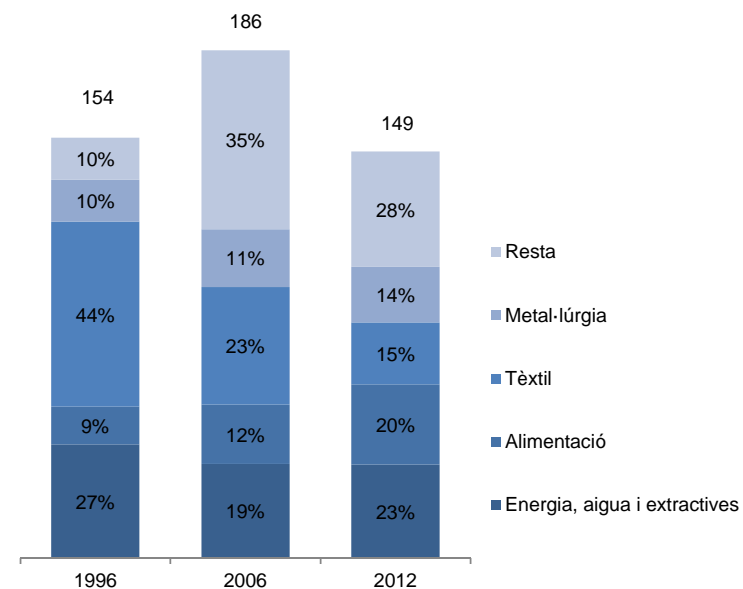
La crisi del tèxtil i el tancament de les mines de carbó han estat dos factors claus que expliquen l'evolució demogràfica del Berguedà.

Alguns trets socioeconòmics rellevants de la comarca

Evolució del PIB per principals sectors d'activitat
(milions euros constants del 2012)

Evolució del PIB industrial per principals branques d'activitat
(Milions d'euros constants 2012)

L'activitat econòmica del Berguedà ha passat per un dur procés de decadència i de pèrdua de teixit productiu i **la indústria tradicional de la comarca**, tot i que encara manté un pes notable, ha sofert una profunda reestructuració.

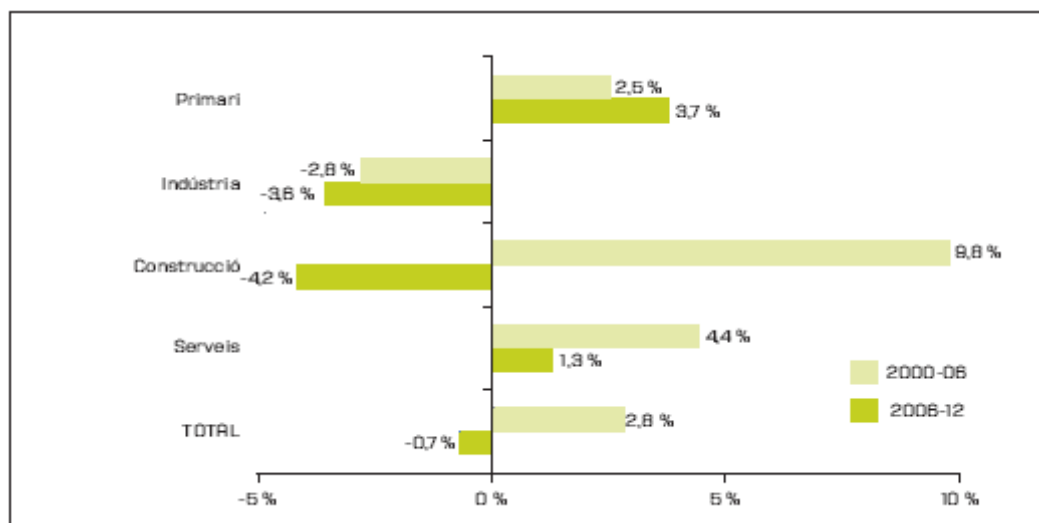
El sector primari té una representació molt superior a la mitjana catalana i és la comarca més especialitzada en activitats primàries dins la província de Barcelona.

El PIB per càpita se situa en un 67,8% de la mitjana catalana, un dels índexs més baixos a nivell català, a conseqüència de la caiguda de l'activitat dels darrers anys, de l'emigració del jovent i de la mobilitat laboral cap a fora de la comarca.

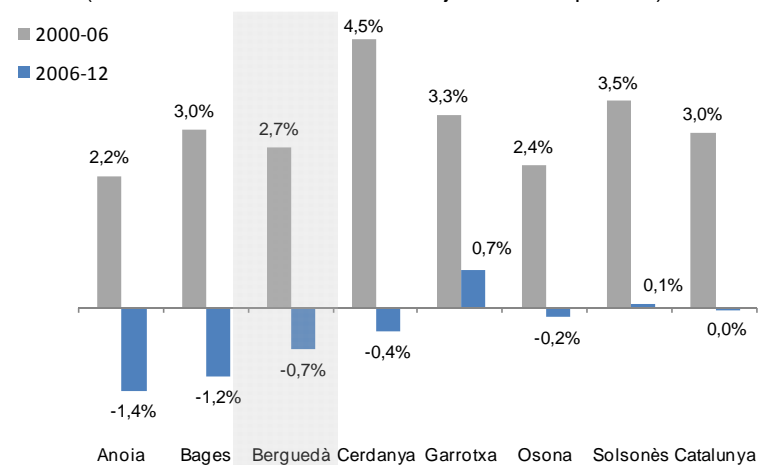
Alguns trets socioeconòmics rellevants de la comarca

L'impacte de la crisi ha estat molt superior a la que s'ha donat globalment a Catalunya.

Evolució dels diferents sectors productius al Berguedà
(En % de creixement anual de mitjana a cada període)

Creixement econòmic del Berguedà i comarques veïnes
(En % de creixement anual de mitjana a cada període)

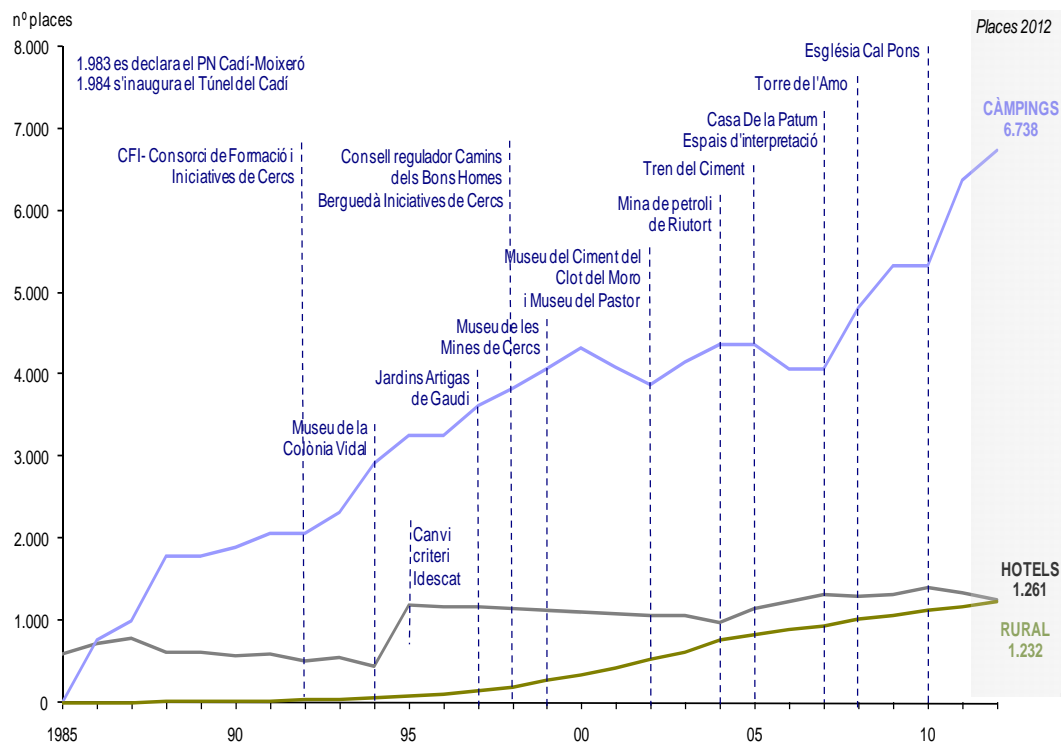

A escala sectorial, s'observa l'empenta del sector primari i que el perfil negatiu de la indústria s'ha accentuat amb la crisi.

Aquest comportament mostra la fragilitat de l'economia del Berguedà i el procés de transformació que està experimentant.

Quantificació de la incidència del turisme

Evulció històrica dels principals allotjaments turístics

La comarca compta amb **9.231 places** d'allotjament en hotels, càmpings i turisme rural.

L'oferta hotelera la formen 50 establiments, 20 dels quals corresponen a hotels i 30 són hostals i pensions.

El nombre de places de **càmping** no ha parat de créixer, fins assolir 19 establiments, amb un important increment del nombre de bungalows.

L'oferta de **turisme rural**, amb 135 establiments, continua creixent de forma sostinguda.

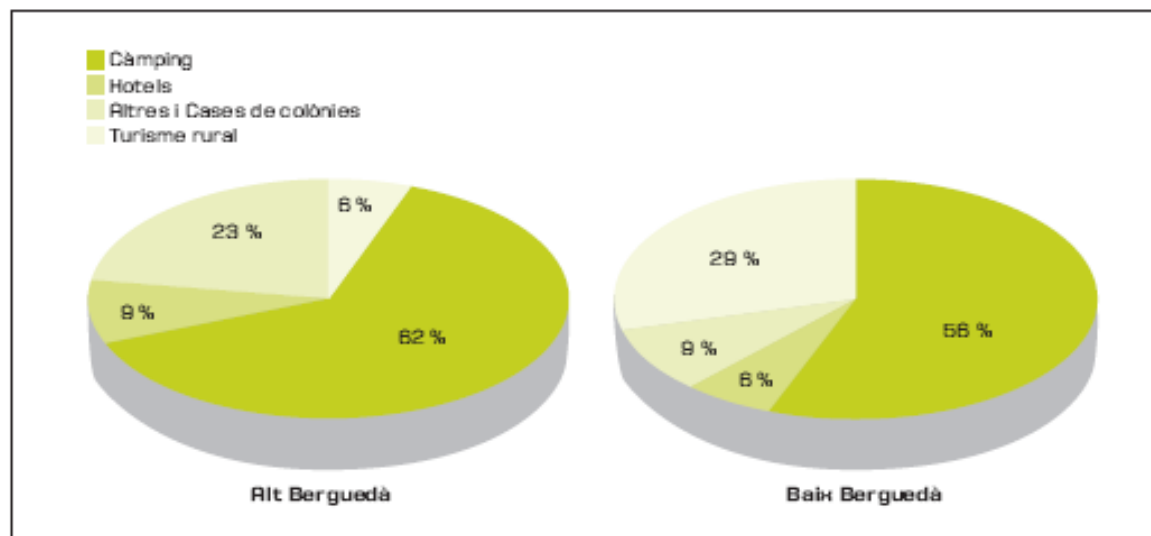
Quantificació de la incidència del turisme

L'alt Berguedà acull fins el 65 % de l'oferta d'allotjament. Compta amb 13 càmpings, 31 establiments hotelers, majoritàriament de menor categoria, hostals i pensions, i diverses cases de colònies, molt distribuïdes pels pobles petits.

El baix Berguedà, amb el 24% de l'oferta total de places, disposa de més de la meitat dels allotjaments de turisme rural de la comarca i 5 càmpings.

L'oferta hotelera de **Berga** representa un terç de les places de la comarca, amb 7 establiments, la majoria de 2 i 3 estrelles, les categories més elevades a la comarca.

Distribució de l'oferta a les 2 unitats territorials del Berguedà
(sense incloure Berga)

Principals magnituds turístiques 2012

L'oferta hotelera té un nivell d'ocupació molt baix, de només un 15%, mentre que la dels establiments rurals, superior al 25%, i la dels càmpings, del 65%, estan per sobre de la mitjana catalana.

Any: 2012				
	Places (en milers)	Pernoctacions (en milers)	Grau Ocupació (en %)	Viatgers (en milers)
Hotels	1.261	58,8	15,6	38,6
Càmpings	6.738	307	64,9	110,9
Turisme Rural	1.232	105,2	25,3	35,6

El pes econòmic del turisme

El turisme és un **sector econòmic no tradicional** – de fet no apareix com a tal en les classificacions per sectors productius que s'utilitzen en l'àmbit econòmic – sinó que té un caràcter transversal, ja que està format per moltes empreses grans, mitjanes i petites que engloben diferents branques d'activitat (restauració, hoteleria, comerç, transport, activitats culturals, tèxtil, serveis de tot tipus...) el que fa que s'hagi de fer una estimació per avaluar la seva aportació a l'economia d'un determinat territori, a través d'efectes directes i indirectes.

El turisme, com qualsevol sector econòmic, **es pot analitzar des de l'òptica de la demanda i l'òptica de l'oferta.**

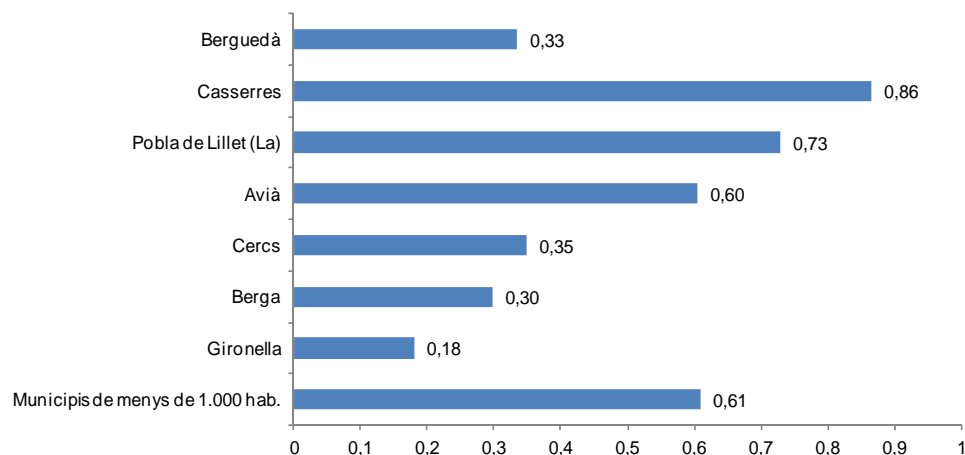
Des de **l'òptica de l'oferta** inclou la prestació de béns tangibles (productes) i intangibles (serveis) per a usos turístics. Analitzar-lo des d'aquest punt de vista té la dificultat de determinar quines activitats produeixen aquests bens i en quina proporció tenen un ús turístic, ja que es tracta de bens i de serveis que també consumeix la població local. En aquest apartat s'utilitza bàsicament l'evolució de l'especialització turística del territori analitzat.

Des de **l'òptica de la demanda** el turisme es defineix a partir de considerar el conjunt d'activitats que fan els turistes i que impliquen una despesa. Aquesta és el vessant des de la que s'acostuma a analitzar el valor econòmic del sector, i la que s'ha fet servir en aquest estudi per quantificar l'impacte del turisme sobre les magnituds econòmiques de la zona.

El pes econòmic del turisme

Índex d'especialització turística del Berguedà el 2012

(Índex respecte a Catalunya=1)

Des de l'òptica de l'oferta, s'ha utilitzat l'índex d'especialització turística

L'oferta turística del Berguedà representa actualment el 0,16% del total de Catalunya.

Una **especialització de 0,33** (mitjana catalana = 1) posa en relleu que no es tracta d'una comarca especialitzada en activitats turístiques.

L'índex d'especialització turística al Berguedà ha mostrat una forta tendència a la reducció, passant del 0,45 que enregistrava la comarca el 2006, fins el ja esmentat 0,33 del 2012. De fet, aquesta comparança confirma la tendència a la creixent centralització de l'activitat turística al voltant de Barcelona.

També cal tenir en compte que aquest índex turístic no considera els temes relacionats amb la segona residència.

El pes econòmic del turisme

Per estimar quin és el pes del turisme a la zona, s'ha fet una anàlisi des de **l'òptica de la demanda** que ens permetrà posteriorment obtenir les magnituds econòmiques del turisme de manera acurada, i fer estimacions sobre el futur del sector.

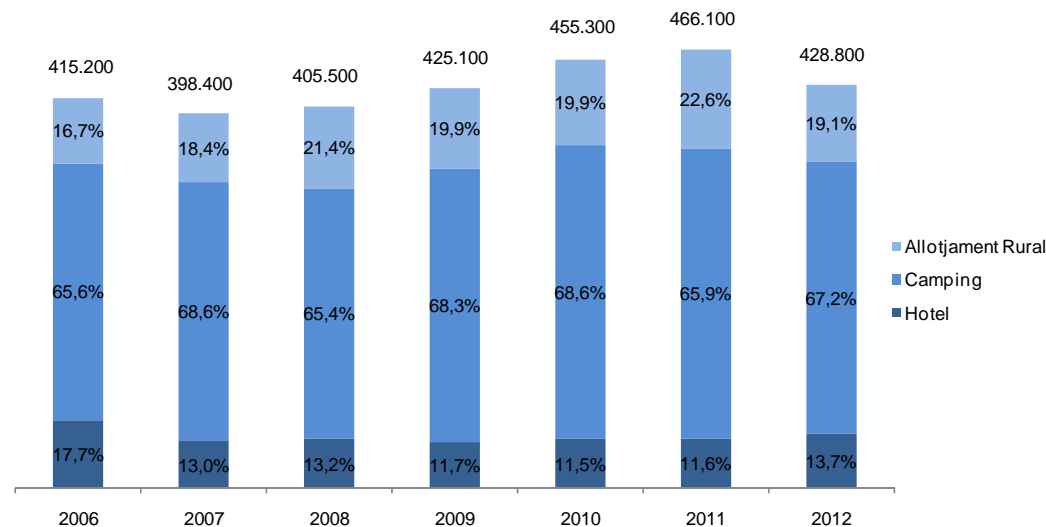
El punt de partida ha estat estimar la despesa generada a la zona pels visitants que hi arriben. Aquest s'han dividit en tres tipologies:

- . Els que pernocten a la comarca (que anomenarem turistes)
- . Els que es desplacen en excursions d'un sol dia sense quedar-se a dormir (visitants)
- . Els que disposen d'una segona residència

Per cadascun dels col·lectius s'ha fet una estimació independent. L'anàlisi s'ha fet a escala comarcal i s'ha agregat per tal de poder estimar l'efecte conjunt de tota la zona.

El pes econòmic del turisme

Evolució del nombre de pernотacions turístiques al Berguedà (2006 - 2011) en hotels, càmpings i turisme rural

Les dades del 2012 indiquen que van visitar el Berguedà un total de **172.500 turistes** que varen generar un total de **428.800 pernотacions**, el que significa un 0,91% del total català.

Aquest percentatge varia molt en funció del tipus d'allotjament, ja que el Berguedà aplega el 9,5% de les pernотacions de turisme rural, el 2% de les que es fan en càmpings, i un 0,1% de les hoteleres.

Des del 2007 fins el 2011 s'ha produït un augment constant del nombre de pernотacions, que han crescut un 17% en aquest període. En canvi, el 2012 s'ha produït un descens del nombre de pernотacions, del 8%, que ha afectat especialment el turisme rural.

El pes econòmic del turisme

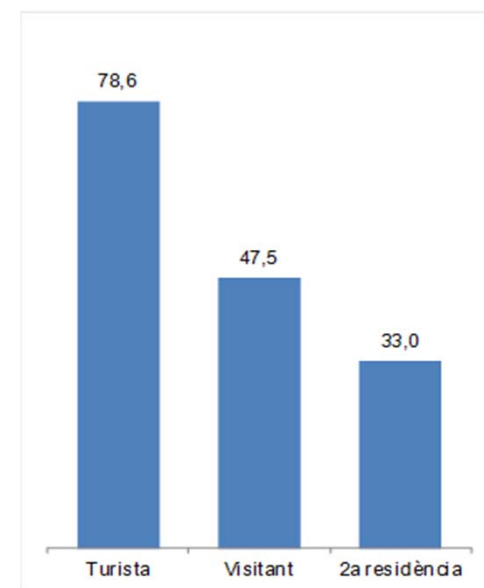
La mitjana de despesa diària que s'ha estimat pels turistes del Berguedà és al voltant d'un **30% inferior** a la que es dona globalment a Catalunya.

Apart dels preus d'allotjament, cal tenir en compte el predomini de les activitats basades en la natura entre els turistes del Berguedà, el que comporta, en principi, una menor despesa.

La despesa mitjana se situaria en uns **47,5 €/persona i dia**, amb diferències significatives tant territorials com en relació a les diverses tipologies de visitants.

Pel que fa als que tenen una segona residència, s'ha tingut en compte el nivell de despesa per habitant a Catalunya i també les pautes de consum, que són diferents a les dels turistes i les dels visitants. La despesa mitjana estaria en uns 33 €/persona i dia.

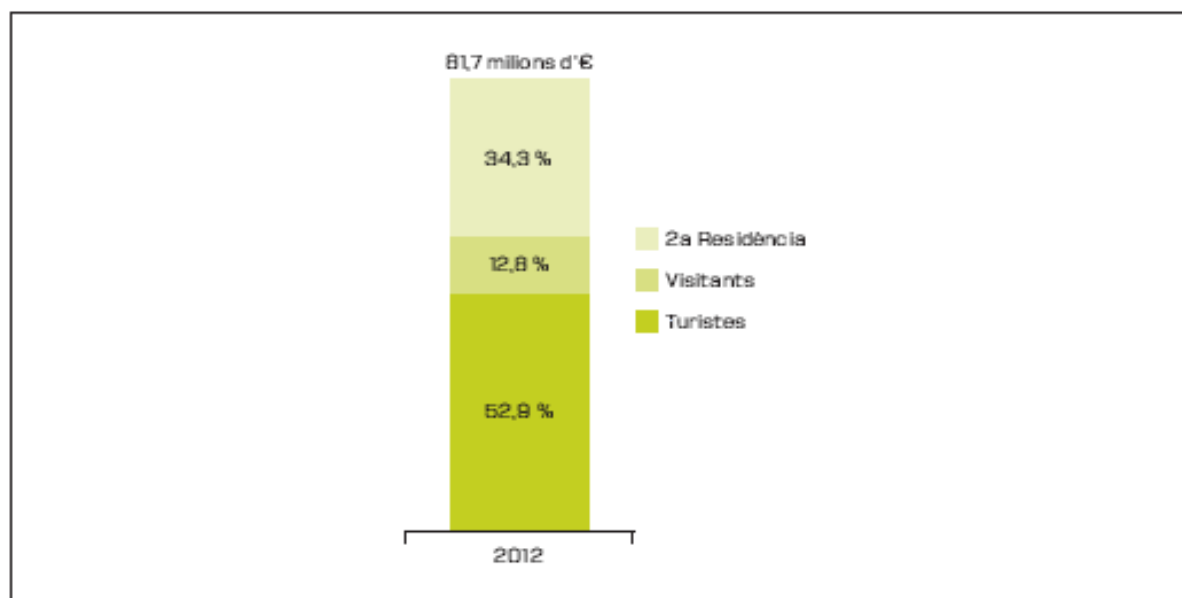
Estimació de la despesa turística el 2012 (Euros per persona i dia)

S'han utilitzat diferents fonts (Ministerio de Turismo, enquestes de la Generalitat, Idescat, índex turístic UAB, estudis de la Diputació de Barcelona, comptes satèl·lit del turisme, comptes satèl·lit de l'habitatge...), per calcular el nombre de turistes, visitants i pernотacions en segones residències.

El pes econòmic del turisme

Distribució de la despesa turística al Berguedà el 2012

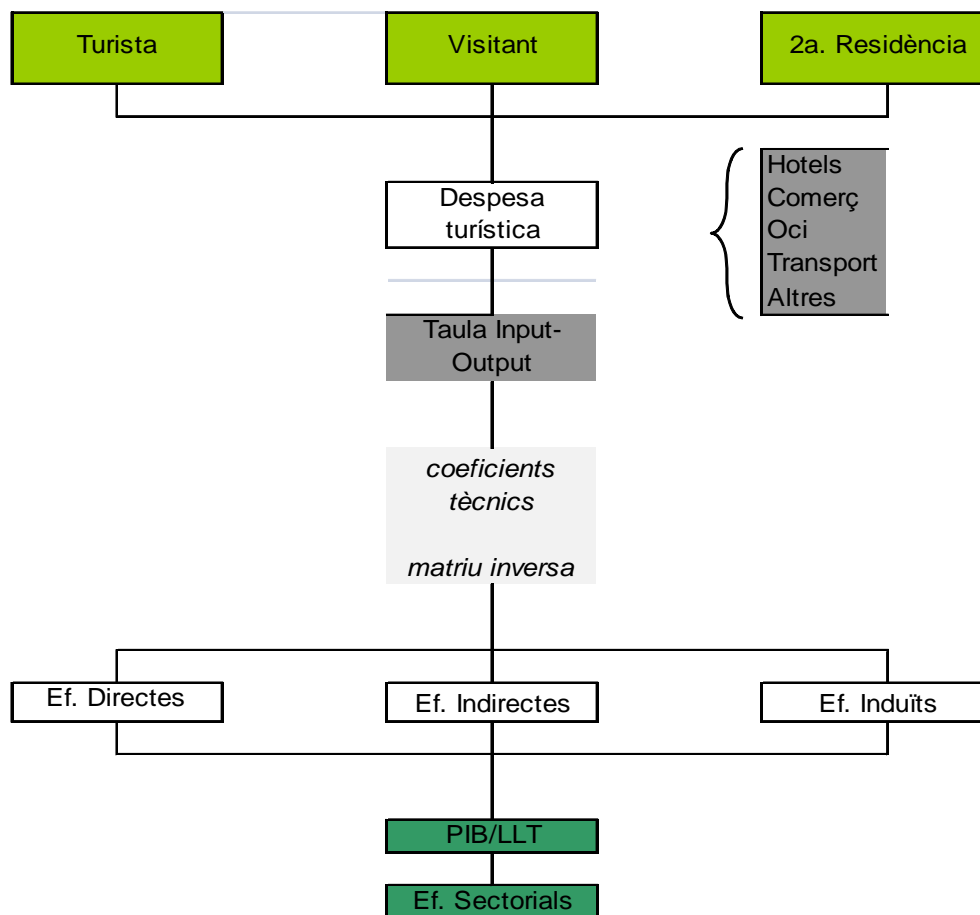
Tenint en compte les dades anteriors de despesa per visitant i el nombre de visitants de cada tipologia s'obté la despesa que es fa a la zona.

En el cas dels **turistes**, la despesa efectuada a la comarca es pot xifrar en uns **43,2 milions d'euros**, mentre que les **visites d'un dia** van generar **10,5 milions d'euros**.

Finalment, les **segones residències** aporten una despesa anual a la zona d'uns **28 milions d'euros**.

El pes econòmic del turisme

Estructura del model SIM-TURÍSTIC

A partir de la despesa s'ha valorat l'impacte sobre el PIB i l'ocupació de la zona.

S'ha utilitzat la metodologia input-output, que distingeix:

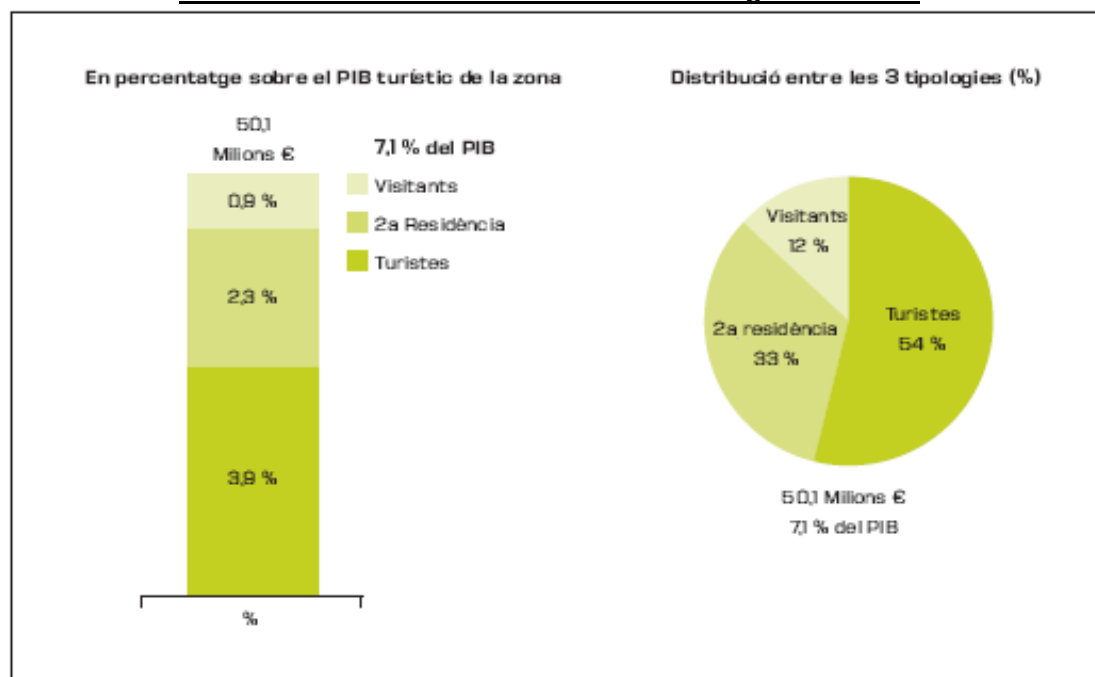
- . Efectes directes
- . Efectes indirectes
- . Efectes induïts

La base han estat les TIO de Catalunya de l'any 2005.

No hi ha TIO de nivell més desagregat, però s'ha fet una estimació a partir de les diferències en les estructures productives de cada comarca respecte la global de Catalunya.

El pes econòmic del turisme

Efectes del turisme sobre l'economia del Berguedà el 2012

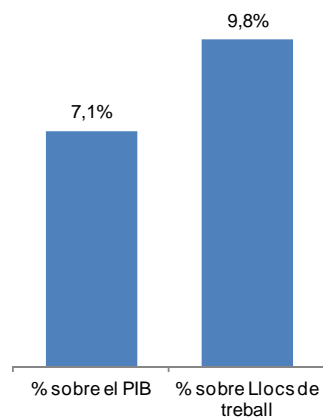
Les activitats turístiques del Berguedà referides a l'any 2012 han generat **un PIB valorat en uns 50,1 milions d'euros, el que significa un 7,1% de l'economia comarcal.**

L'efecte multiplicador se situa en un 1,05. Vol dir que, per cada euro de valor afegit que es crea a la zona en activitats estrictament turístiques, es generen, també a la comarca, altres 0,05 euros bé en segments productius que abasteixen al turisme o bé derivades de les rendes generades pel turisme.

L'efecte *spillover* es pot xifrar en 36,5 milions d'euros, que afecten majoritàriament a la resta de l'economia catalana i, en molta menor mesura, a les economies espanyola i estrangeres.

El pes econòmic del turisme

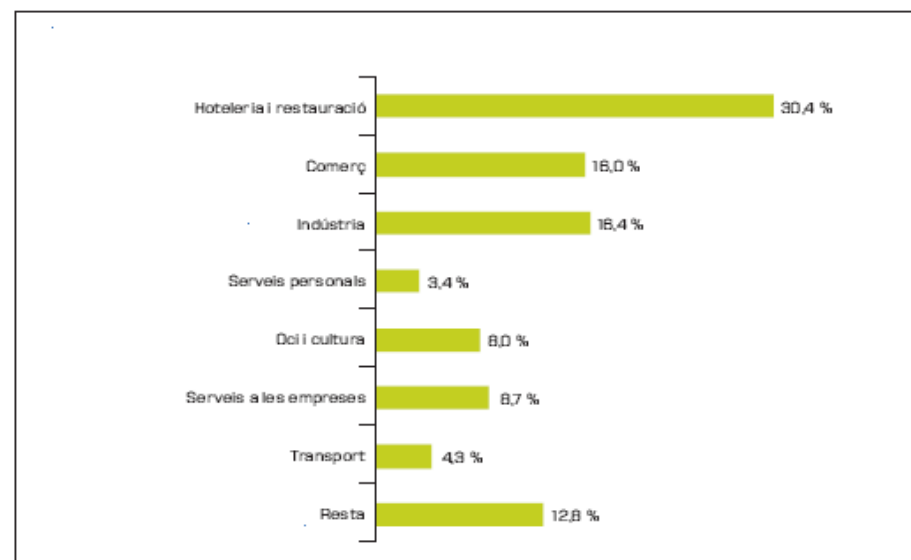
Impacte del turisme sobre l'economia i el mercat laboral del Berguedà el 2012 (en % sobre el PIB i els llocs de treball)

A nivell de llocs de treball ha passat una cosa similar, ja que **els dependents del turisme han augmentat, mentre el global d'ocupació al Berguedà ha caigut un 18%**.

En termes laborals, l'efecte spillover significa uns 740 llocs de treball

Distribució del PIB turístic generat a la comarca per sectors productius el 2012 (en % sobre el total)

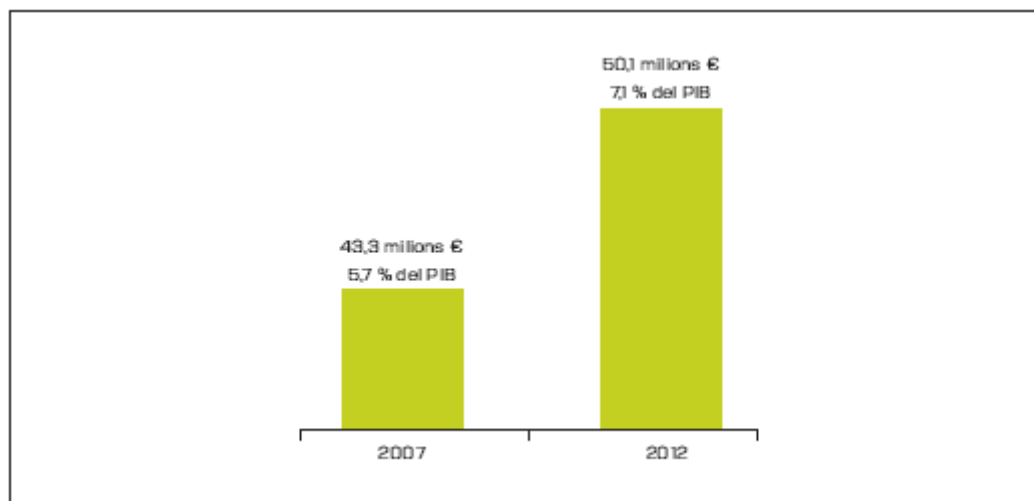
El turisme no és una activitat econòmica en sí mateixa, sinó que repercuteix en una gran diversitat de sectors productius de la zona.

L'hoteleria i la restauració són els més beneficiats i, en una comarca amb una forta incidència de les activitats agrícoles, ramaderes i alimentàries, destaca la seva elevada incidència en la indústria alimentària.

El pes econòmic del turisme

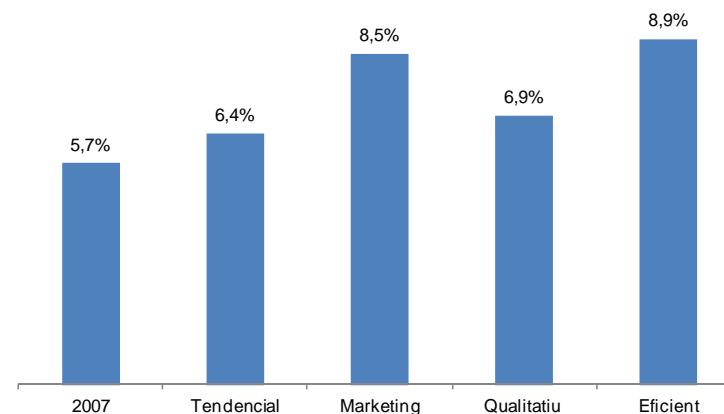
Evolució del PIB relacionat amb el turisme al Berguedà entre 2007 i 2012

(en euros constants del 2012 i %)

Actualització de l'impacte del turisme en l'economia del Berguedà en els diferents escenaris per l'any 2016

(en % sobre el PIB)

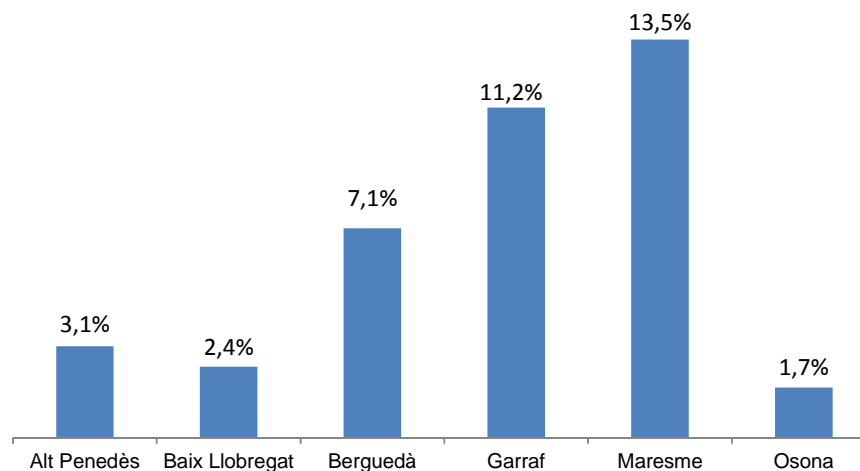
En l'estudi del 2008 s'establien uns escenaris a l'horitzó 2016, en funció de les diverses actuacions que es portessin a terme.

Si actualitzem aquests escenaris, aplicant la metodologia i la informació avui disponible, es comprova que, efectivament, el pes del turisme està creixent més ràpidament del que es podia preveure llavors, segons els escenaris tendencial i qualitatiu.

De fet, si es manté aquest ritme fins el 2016, s'assolirien els nivells dels escenaris màrketing i eficient, que eren els més expansius que s'havien previst.

El pes econòmic del turisme

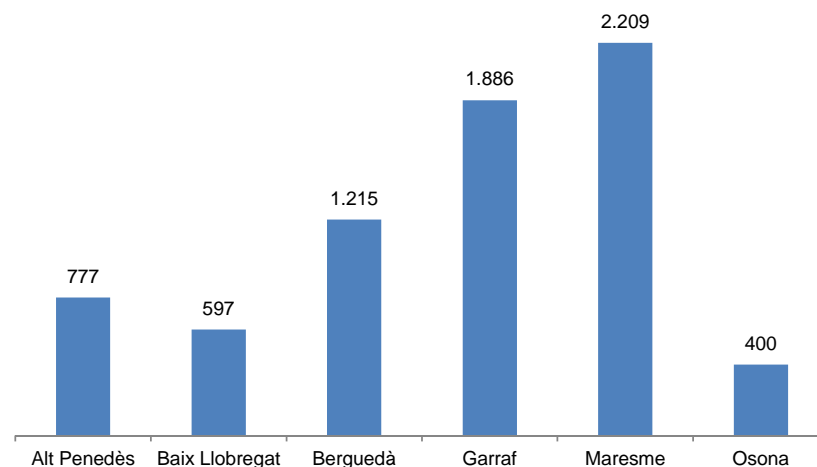
El pes relatiu del turisme en diverses comarques de la província de Barcelona
(en % sobre el PIB)

D'aquí que el pes del turisme sobre l'economia del Berguedà resulti ser molt més elevat que el que es dona en comarques com Osona o l'alt Penedès, que també són d'interior però tenen altres sectors productius que mantenen el seu pes sobre el PIB. I, lògicament, és inferior al pes que té el turisme al Garraf i el Maresme, dues comarques amb un turisme de masses i una gran especialització en segones residències.

El pes econòmic del turisme

El pes absolut del turisme en diverses comarques de la província de Barcelona
(en % sobre el PIB)

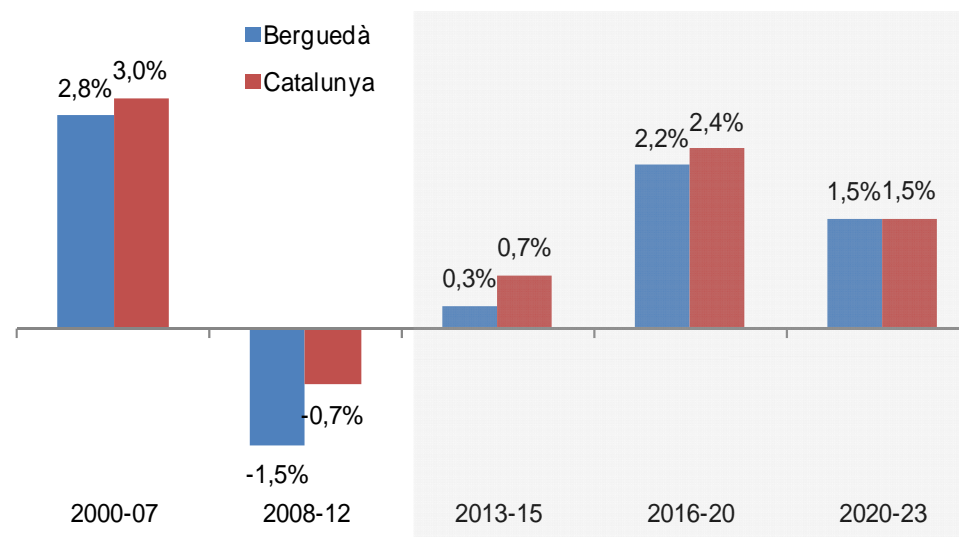

Tal com mostra el gràfic, es confirma la idea que el Berguedà és una comarca on el turisme és un sector potent, no només respecte al global de l'estructura productiva local, sinó també en termes absoluts, amb un PIB turístic per càpita tres vegades superior al d'Osona, i gairebé el doble que al baix Llobregat o l'alt Penedès, tot i que, com era d'esperar, no assoleix els valors d'aquelles zones més especialitzades en turisme de masses com al Maresme o al Garraf.

Per tant, es fa palesa aquesta progressiva especialització del turisme al Berguedà, que s'ha consolidat com un dels sectors que tenen un fort impacte sobre el PIB i els llocs de treball de la comarca.

Escenaris de futur

**Evolució recent i perspectives de creixement
de l'economia del Berguedà a l'horitzó 2023 en el context català**
(% de creixement anual de mitjana en termes reals)

Exercici de prospectiva per tal d'avaluar quin pot ser el seu potencial.

Tècnica dels escenaris. Es tracta d'un mètode especialment útil quan el nombre de factors a considerar i el grau d'incertesa són alts i es pretén construir imatges de futur alternatives per tal d'orientar la presa de decisions.

S'ha tingut en compte també les condicions d'entorn, com per exemple el creixement econòmic de Catalunya, i les tendències a escala global, així com l'evolució de la conjuntura econòmica del Berguedà.

Escenaris de futur

Escenaris seleccionats. Un instrument d'aquestes característiques permet definir un nombre gairebé il·limitat d'escenaris, però tenir-los en compte tots seria un exercici poc operatiu. En aquest cas hem definit tres escenaris possibles:

Un **escenari tendencial**, que segueix la mateixa tendència de creixement de la demanda per tipologies que s'ha mantingut en els darrers 5 anys.

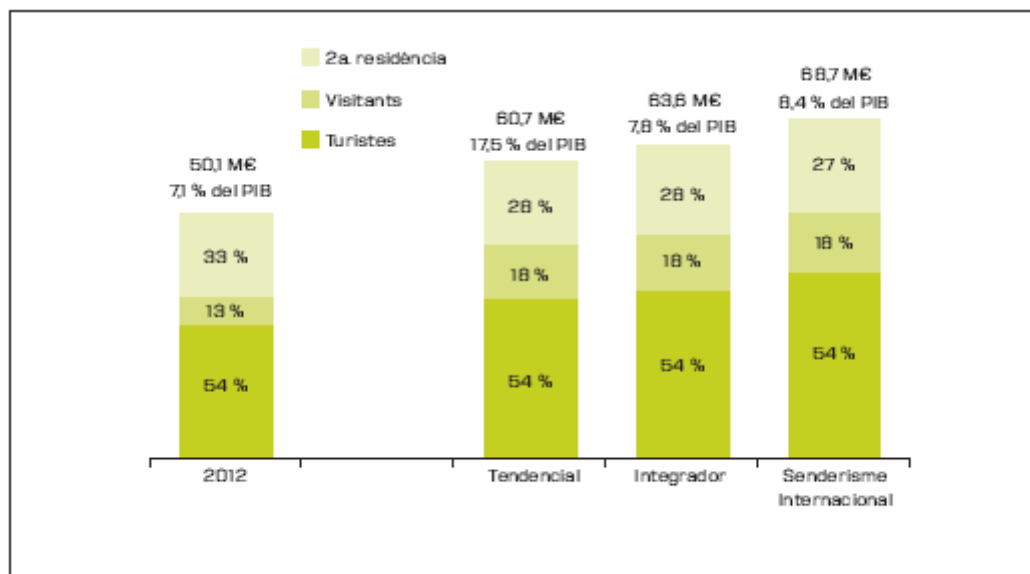
A partir d'aquest escenari, s'ha definit un **escenari tendencial integrador**, que analitza si es pot augmentar la incidència que té el turisme sobre la resta d'activitats econòmiques locals. S'ha incidit de manera especial en aquells sectors més directament relacionats amb la dinàmica turística com són l'agropecuari, l'alimentari, el transport, els serveis professionals, i s'ha recalculat la taula input-output local, preveient que aquests sectors doblessin la participació local en termes relatius.

Finalment, el darrer escenari és el que hem anomenat **senderisme-internacional**, amb la hipòtesi que impulsar polítiques de promoció de nous serveis i activitats complementaris del senderisme, podria significar un increment del nombre de persones i dels estrangers que venen a la comarca.

Els tres escenaris són de demanda, en el sentit que la variable bàsica sobre la que se sustenten és la variació del nombre de visitants que arriben a la comarca. Cap dels escenaris contempla canvis substancials del model turístic ni de l'estructura d'acolliment, sinó que es valoren, econòmicament i en termes d'ocupació, els límits que es poden assolir si es posen en marxa iniciatives que ajudin a la captació de nous sectors emergents de la demanda turística, qualitativament més exigents, que suposin l'augment del nombre de visitants i de les pernoctacions a la comarca.

Escenaris de futur

Aportació del turisme al PIB del Berguedà l'horitzó 2023 en els diferents escenaris

Si es compleixen les hipòtesis de l'**escenari tendencial**, l'aportació del turisme a l'economia del Berguedà, a l'horitzó 2023, es pot xifrar en uns 60,7 milions d'euros. És a dir, un increment de pràcticament el 21% respecte la xifra actual. Aquest escenari **no ens diu que passarà sinó es fa res**, sinó el potencial del turisme de crear riquesa a la zona si és capaç de mantenir i incrementar la seva capacitat d'atracció.

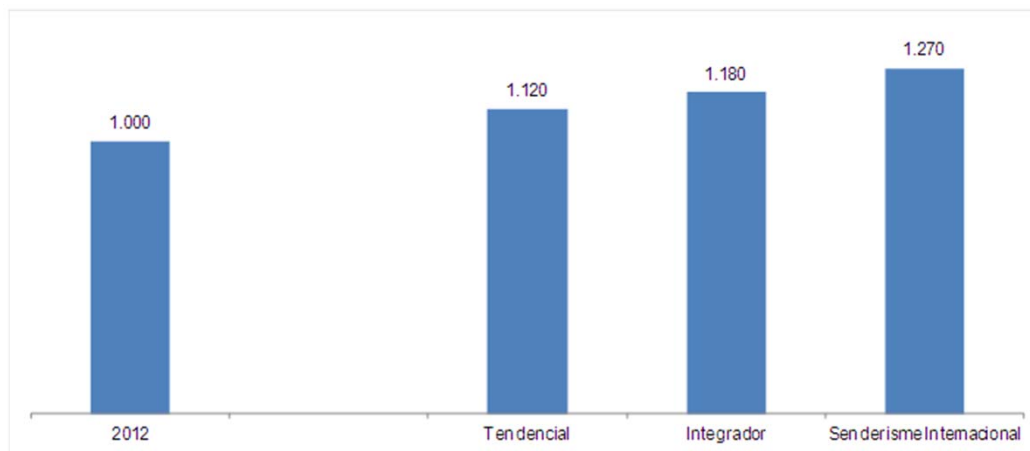
Si es produïssin les hipòtesis de l'**escenari tendencial integrador**, el PIB generat per les activitats turístiques a la zona augmentaria fins a 63,6 milions d'euros, un 27% superior a la xifra actual, i un 4,7% per sobre l'escenari tendencial. El pes sobre l'economia comarcal augmentaria fins el 7,8% i, respecte al mercat laboral, fins el 10,6%.

En l'escenari de senderisme internacional, el PIB relacionat amb el turisme se situaria en 68,7 milions, un 13% per sobre de l'escenari tendencial, i situaria el pes d'aquestes activitats en un 8,4% de l'economia del Berguedà.

Aquest darrer escenari marca el potencial de la zona, i comporta un important esforç per accedir a nous segments de mercat.

Escenaris de futur

Llocs de treball dependents del turisme en els diferents escenaris

Els escenaris es mouen en augments d'ocupació que oscil·len entre el centenar i els 270 llocs de treball relacionats amb les activitats turístiques, ja que l'augment de productivitat que es preveu per a la propera dècada, fa que el creixement de l'ocupació sigui inferior al creixement del PIB generat pel turisme en el mateix escenari.

De totes maneres, són xifres significatives en una comarca on es preveu, en total, uns 11.000 llocs de treball l'any 2023, si es compleixen els escenaris esmentats.

L'economia del Berguedà ha experimentat una profunda reconversió

La indústria s'ha diversificat, i han aparegut noves activitats vinculades a iniciatives locals, amb empreses petites i mitjanes en sectors diversos.

Als anys vuitanta pràcticament ningú s'imaginava que el Berguedà podria arribar a convertir-se en una comarca turística, mentre que avui aquest sector és un dels motors de l'economia del territori.

L'impacte del turisme és molt important

Representa un 7,1% de l'economia del Berguedà, un percentatge molt superior al que es dona en altres comarques d'interior com Osona o l'alt Penedès.

Hi ha potencial de creixement del turisme a la comarca, sense necessitat de canvis radicals ni en el model ni en l'estructura d'acolliment

El Berguedà està ben posicionat en temes de natura i patrimoni industrial, segments turístics emergents, i la proximitat i les bones connexions amb Barcelona li dona una capacitat d'atraure visitants de curta durada.

Actualment hi ha molt poca presència del turisme estranger, un segment que es podria potenciar.

La comarca també hauria d'aprofitar les sinergies que genera el turisme, una activitat amb fortes interrelacions productives, per aconseguir que el seu impacte en l'economia local fos superior.

www.cambrabcn.org